

Dlaczego transformacja energetyczna w modelu bez atomu?

– główne wnioski z Listu Otwartego i debaty w Senacie o „specustawie jądrowej”

raportuje Ewa Sufin-Jacquemart, Fundacja Strefa Zieleni

List otwarty z pytaniami naukowców i organizacji pozarządowych skierowany do Przewodniczących Partii, Klubów i Kół Parlamentarnych Opozycji

Podpisany przez:

20 organizacji pozarządowych oraz 38 osób zaangażowanych w transformację energetyczną i gospodarczą, w tym 7 profesorów (m.in. prof. Jan Popczyk) i 5 byłych ministrów lub wiceministrów ochrony środowiska (Maciej Nowicki, Radosław Gawlik, Tomasz Podgajniak, Stanisław Żelichowski i Michał Wilczyński)

Czy strategie energetyczne i plany budowy w Polsce elektrowni atomowych opozycji demokratycznej są tożsame z zamierzeniami rządu Zjednoczonej Prawicy?

- ❖ Wyrażamy zdziwienie, że opozycja wyraża bezkrytyczną aprobatę dla działań rządu w sprawie budowy EJ w Polsce.
- ❖ Wyrażamy zdziwienie, że opozycja popiera kierunek wybrany przez PIS aby transformacja energetyczna sprowadzała się głównie do zmiany technologicznej zastępującej „nieefektywne wielkie elektrownie jeszcze większymi i również nieefektywnymi elektrowniami atomowymi”.
- ❖ Przypominamy, że unijna transformacja energetyczna, to przede wszystkim:
 - oszczędzanie energii (efektywność energetyczna)
 - decentralizacja systemów energetycznych ,
 - demokratyzacja debaty nad polityką energetyczną
 - ochrona klimatu z udziałem i zaangażowaniem obywateli
- ❖ Przywołujemy sondaże opinii publicznej – nie tak entuzjastyczne dla EJ jak przedstawiają politycy.
- ❖ Zwracamy uwagę na skutki złej decyzji – zablokowanie rozwoju energetyki prosumenckiej i zdławienie innowacyjności w dziedzinie OZE i magazynowania energii.

❖ Prosimy o odpowiedzi na następujące pytania:

(pytamy o koszty)

1. Czy zdają sobie Państwo sprawę, że kosztowna i odłożona w czasie (najwcześniej po 25 latach, o ile projekty przebiegałyby zgodnie z planem, co wcale nie jest pewne), wymiana około 25% węglowych elektrowni na elektrownie jądrowe – do czego sprowadza się aktualna rządowa wizja jądrowej transformacji energetycznej – nie rozwiązuje żadnego z już rysujących się problemów, a jednocześnie nie daje szans na szybką dekarbonizację polskiej energetyki, przez co nie jest spójna z unijnymi celami klimatycznymi, ani ze zobowiązaniami wynikającymi z podpisanego przez Polskę Porozumienia Paryskiego?
2. Czy mogą Państwo podać szczegółowe koszty budowy elektrowni jądrowych planowanych przez rząd PiS oraz model ich finansowania, w tym wydatki z budżetu Państwa?

(pytamy o odpady i paliwo)

2. Czy znane jest Państwu planowane miejsce składowania odpadów atomowych w szczególności tych wysokoradioaktywnych, przez setki, a nawet tysiące lat?
3. Czy wiadomo skąd ma pochodzić ruda uranu i gdzie mają być produkowane gotowe wkłady paliwa uranowego do polskich elektrowni? Czy wiadomo z jakimi skutkami ekologicznymi i społecznymi oraz potencjalnymi zagrożeniami wiąże się wydobywanie i przewóz rudy uranu oraz produkcja i transport gotowego paliwa?

(pytamy o świadomość zagrożeń)

5. Czy są Państwo świadomi zagrożeń strategicznych, ekologicznych, ekonomicznych i społecznych związanych z budową elektrowni jądrowych w Polsce? Działania wojenne w Ukrainie uzmysławiają wrażliwość systemu i sieci energetycznych opartych na dużych, łatwych do odcięcia i jednocześnie niebezpiecznych blokach jądrowych. Czy wobec tego naprawdę sądzicie, że uzależnienie Polski od importu paliwa jądrowego jest mniej groźne od uzależnienia od paliw kopalnych, z którymi trzeba pożegnać się jak najszybciej?

(pytamy o nieprzejrzystość procesu)

6. Czy całkowicie nieprzejrzysty proces prowadzący do wyboru firmy Westinghouse, która ma według doniesień być wykonawcą pierwszej polskiej elektrowni jądrowej nie budzi Państwa wątpliwości i czy sam wykonawca nie budzi Państwa niepokoju?

(pytamy o alternatywy)

7. Dlaczego wyrażają Państwo poparcie dla najdroższego źródła energii, gdy nie wykorzystano dostatecznie możliwości wielokrotnie tańszej i skalowalnej energetyki wiatrowej na lądzie i morzu czy elektrowni biogazowych i biometanowni?

(pytamy o elektroprosumeryzm jako alternatywę)

8. Czy są Państwo świadomi, że istnieje inny, przełomowy i znacznie tańszy model transformacji energetyki, zwany elektroprosumeryzmem, oparty w 100 % na efektywności energetycznej, rozproszonych, odnawialnych źródłach energii oraz stabilizacji systemu przez wiatraki na morzu, magazyny energii, elektrownie biogazowe, wymianę zagraniczną i elektroinformatykę? Nie zakłada on budowy wielkich bloków wykorzystujących paliwa kopalne i jądrowe. W przeciwieństwie do scentralizowanej energetyki jądrowej, przyczynia się też do zapobiegania ubóstwu energetycznemu.

(pytamy o demokrację i partycypację)

8. Czy zamierzają Państwo po objęciu władzy przeprowadzić szeroką dyskusję społeczną dotyczącą modelu transformacji energetyki, czy też zamierzacie kontynuować niespójne plany rządu PiS ponad głowami Obywaterek i Obywateli?
9. Czy dopuszczają Państwo konieczność zawarcia realnych umów społecznych (nie tylko branżowych) na poziomie rządu, samorządów, firm, związków zawodowych i NGO dotyczących transformacji energetyki z paliw kopalnych na inne czyste i neutralne klimatycznie nośniki energii?

- ❖ **Prosimy o udzielenie odpowiedzi** na zadane pytania.
- ❖ **Deklarujemy gotowość na szeroką debatę** z udziałem środowisk naukowych, obywatelskich, społeczności lokalnych na terenie których planowane są inwestycje związane z energetyką jądrową, ekspertów od transformacji energetycznej, efektywności energetycznej oraz sektora energetyki obywatelskiej.

Taka debata może powstrzymać marnowanie publicznych pieniędzy, a także umożliwi współdziałanie obywateli w kształtowaniu spójnej polityki energetycznej Polski.

Debata w Senacie na Nadzwyczajnej Komisji ds. Klimatu 7.02.2023 – dwie godziny dyskusji o „specustawie jądrowej”

Stronę społeczną reprezentowali:

Prof. dr hab. Inż. Maciej Nowicki, były minister ochrony środowiska

Tomasz Podgajniak - Polska Izba Gospodarcza Energetyki Odnawialnej i Rozproszonej, były minister środowiska

Radosław Gawlik, były sekretarz stanu- wiceminister ochrony środowiska w latach 1997-2000

Ewa Sufin-Jacquemart – prezeska zarządu Fundacji Strefa Zieleni

Troje przedstawicieli Stowarzyszenia Obrony Naturalnych Obszarów Nadmorskich BAŁTYCKIE SOS, Słajszewo

Przebieg i rezultat:

Ciekawa dyskusja, strona społeczna miała możliwość obszernie zabrać głos rozwijając argumenty z listu, dodatkowo odnosząc się do samej specustawy jako znaczącej, otwierającej szeroką furtkę dla budowy elektrowni jądrowych, m.in. obniżając możliwości wzięcia pod uwagę kwestii poszanowania środowiska. Mieszkańcy miejsca budowy pierwszej elektrowni jądrowej opowiedzieli o tym jak ich interesy zostały całkowicie pominięte.

W dyskusji senatorowie, w szczególności dwie obecne senatorki wydawały się poważnie podchodzić do wielu argumentów z listu. Jednakże przewodniczący Gawłowski oczekiwał od nas konkretnych drobnych poprawek, nie było politycznej możliwości odrzucić specustawę przegłosowaną w Sejmie prawie jednogłośnie również przez opozycję, w tym KO (tylko 3 posłów Zielonych głosowało przeciw, 3 posłów PO się wstrzymało) – **jednogłośnie komisja przegłosowała przyjęcie specustawy**